

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre.....	16 kor.
Hegyedévre.....	4 "
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre.....	20 kor.
Hegyedévre.....	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre.....	24 kor.
Hegyedévre.....	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
ünnap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Asszisztensőség kóriratok visszaadásán
vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Beöthy miniszter programbeszéde.

Beöthy László kereskedelmi minisztert ma szártagu deputáció kereste fel eddigi kerületéből Hosszapályiból s újból felajánlották neki a mandátumot.

Beöthy elfogadta a jelölést s nyomban nyilatkozott választói előtt. Bár ez a kerület agrárius kerület, választóinak legnagyobb része a földművelők közül kerül ki, ő kereskedelmi miniszter léte nem habozik elfogadni e kerület jelölését, mert az ő meggyőződése szerint az agrár és merkantil érdekek nem állanak ellentétben, ezeknek harmóniában kell lenniök egymással, akkor fog boldogulni az ország.

*

A hosszupályi küldöttség fogadtatásáról tudósításunk a következő:

A hosszupályi kerület szártagu küldöttsége reggelre érkezett Budapestre különvonattal, mely Debrecenből indult el 11 óra 15 perckor. A küldöttség élén voltak Miskolczi Ferenc dr főispán, dr Fráter Barnabás alispán, Balázsbaláz Iván derecskei főszolgabíró. A nagyszabású küldöttség megjelenése nagy érdeklődést keltett a kereskedelmi miniszteriumban, ahová nemzetiszínű zászlóval vonult fel a deputáció.

A küldöttség délelőtt 11 órakor jelent meg a kereskedelmi miniszteriumban, ahol Beöthy László miniszter azonnal fogadta. A minisztert Csigi Andor hosszupályi ref. lelkész üdvözölte. Csigi Andor tolmácsolta a polgárság óhaját és annak a kívánságának adott kifejezést hogy fogadja el a hosszupályi mandátumot. Kívánja, hogy a miniszter működésével hasonson oda, hogy Magyarország megállja helyét a kulturállamok sorában. Bizonyára lesznek kerületek, melyek felfogják ajánlani mandátumaikat, de kéri a minisztert, hogy azokat ne fogadja el.

Csigi Andor beszédére a miniszter a következő választ adta:

Beöthy László beszéde.

Nagytisztelétű Uram!

Kedves barátaim!

Első sorban kérem Hosszapályi polgárságát, ne neheztesen rám a miatt, hogy őket ismét a választási izgalomnak tettem ki, de törvényszabta kötelességeknél kellett eleget tennem. Nagy feladatokat kellett vállalom, melyeknek súlyát csak most érzem. Hogy hogyan fogok ezeknek a feladatoknak megfelelni, azt még nem tudom, de sohasem fog a munkakedvemem és hazaiszmonmulni. A

hosszapályi jelölés kedves nekem és azt szeretettel hálával fogadom el. Büszke lennék rá, ha újból képviselhetném a kerületet, melynek minden polgárával egynek tartom magam. Abból az alkalomból, hogy Hosszapályi polgársága ismét felkeresett engem, két dolgot látok.

Elsőször, hogy a polgárság bizalommal viseltetik a kormány iránt. Meggyőződéssel és nyugodt lélekkel mondhatom, hogy a kormány erre a bizalomra érdemes és be fogja bizonyítani, hogy ez tényleg úgy is van. A mostani helyzetet örömmel kell üdvözölni, mert megengedte a munkásságot. De még egy más jelentőséget is látok abban, hogy a hosszupályi mandátumot ismét nekem ajánlották fel. A hosszupályi kerület népe csupa szántóvető és mandátumukat mégis nekem ajánlották fel, aki a kereskedelmi és ipari ügyeket intézek. A kerületnek ebből az eljárásából arra következtet, hogy mennyire helytelen az a politika, mely nálunk az agrár és a merkantil érdekeket szembe állítja egymással. Hosszapályi választói tanusítják, hogy ezek az érdekek azonosak és kölcsönösek, mert ők képesek megválasztani olyan férfit, aki épen az elősorolt tereken működik. Ami pedig a programot illeti, ez a polgárság előtt már ismeretes. Eszembe jut egy mondása atyámnak.

— Magyarországon az teszi a legnagyobb jót, aki utakat épít.

Már főispán koromban igyekeztem ennek a munkának élni, de nem sikerült azt teljesen keresztül vinni. Most azonban ígérem, hogy az uti törvényeket revízió alá fogom venni.

Tudom jól, hogy a polgárság nem a jövőm, hanem a multamra való tekintettel fog megválasztani. Bár mint is fog a választás végződni, én sohasem változom meg.

Beöthy László beszédét nagy tetszéssel, éljenzéssel és tapssal fogadta a küldöttség.

A bankett.

A miniszteriumból való távozás után a küldöttség a Lloyd-ban gyűlt össze, ahol 200 teritű bankett volt.

A banketten megjelentek Beöthy László, Kálmán Gusztáv, Sztina János államtitkárok, Bihar megyéből: Miskolczi Ferenc dr, Fráter Barnabás, Erisey Péter, Hoványi Gyula, Mangra Vazul, Várady Zsigmond és a küldöttség teljes számmal. Tisza István gróf Zsukról táviratilag mentette ki magát.

A banketten az első pohárköszöntőt Ehrenfeld Mór mondta. Beszédében örömeinek adott kifejezést afelett, hogy Beöthy elfogadta a jelöltséget.

Utána Pallay Lajos beszélt, aki Héder-

váry miniszterelnökre üritette poharát. Beöthy László nagy megtiszteltetéssel veszi azokat a beszédeket, melyeket hozzá intéztek, mert azokból a bizalom olvasható ki. Ez a bizalom — ugymond — megfogja sokszorozni az ő lelkében a munkakedvet.

A beszédeknek azt a részét, melyben bizalommal viseltetnek az ő munkájával szemben, ezzel szemben úgy érzi magát, mint aki adósságból él. Eddig ugyanis még nem tett semmit. Igéretet nem akar tenni, mert ezzel viszont ugy volna, mint mikor egyik váltóadósságot új váltóval rendez az ember.

Tettekkel és nem ígéretekkel akar szerepelni és hogy ez úgy lesz ez föltett szándéka, melyet be fog tartani. Akár mennyit gondolkodott egy jelszó alakult ki előtte, kinek-kinek a magáét. Ne legyen előttünk kis és nagy ember. »Jöjjön elém az a kis ember, nállam ép úgy meg fogja találni igazságát, mint elutasításomat a jogtalan alapon kérő nagy ember.« Ez volt élete célja, melyet ha nem tudna megvalósítani kijelenti, hogy helyét másnak fogja átadni. Kéri fogadják oly szívesen a kerületben, mint fogadják most. Bejelenti, hogy Héderváry miniszterelnök üdvözlését küldi a hosszupályi küldöttségnek.

Várady Zsigmond azon reményének ad kifejezést, hogy Hosszapályi választói ismét fel fogják ismerni Beöthy László kiválóságát és nem fogják cserbe hagyni. Lelekse a választókat összetartásra. Majd elismeréssel szól Tisza Istvánról, akit ellenségeinek szavaiból lehet legjobban megismerni. Poharát Tisza Istvánra emeli.

Miskolczi Ferenc főispán emlékszik hosszupályi polgárságára, amikor egyszer már tanuságát adta politikai becsületességének. Azt hiszi, hogy ettől most se fog eltérni.

Végül Beöthy László emelkedett szólásra, kijelenti, hogy legközelebb odahaza fogja felkeresni őket, ahol bővebben fejti ki programját.

A bankett 4 órakor ért véget.

A trónörökös Budapesten. Öfelsége utitervébe már lajstropzva volt Budapest, de látogatása elmarad, bármennyire óhajtotta is a felség, hogy a derős őszi napokból vagy harmincat Budapesten, helyesebben Gödöllőn töltsön el. A nevezetes gödöllői és főthi vadászatok ez idén elmaradtak. Am, nehogy Budapest udvari ünnepek nélkül töltsse a telet, arról már gondoskodott öfelsége. A magyar trón várományosát, Ferenc Ferdinánd trónörökös küdi Budapestre, hogy a trónörökös nejenek is legyen alkalma megismerkedni a magyar po-

20 százalékkal olcsóbb uri ruha beszerzési forrás.

Ha finom szöveteiből készült divatos és modern szabású ruhát szeret veseini olcsón, sétáljon el

Darabont Gyula előnyösen ismert uri szabó divattermébe, Páris-u. 12. sz. alá, vagy hívja fel 980 sz. telefont,

mert azért van mellékutcában ez a különben teljesen modernül berendezett divatterem, hogy vevőit olcsón és jól szolgálhassa ki. Dus rakáramba megérkeztek a legjobb gyártmányú angol, francia, skót és hazai szövetek, double felöltő és divat mellénykalmék berendezkedésem olyan, hogy a legkényesebb izlet is kielégíthetem. Műhel emet és mintáimat bárki vételkényszer nélkül megtekintheti. **Elsőrendű munkások.** Vidékre mintát küldök, esetleg egy jól álló vesei öltöny beküldése elég, erről újat készítek. **Hitelképes egyéneknek és tisztviselőknak részletre is.**

politikai és társadalmi élet kitűnőségeivel. A trónörökös teljes udvartartással érkezik Budapestre s a király lakosztályát foglalja el a várkastélyban.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, november 16.

Elnök: **Návay** Lajos.

Az ülés megnyitása és a jegyzőkönyv felolvasása után elnök jelenti, hogy előterjeszteni valója nincs, így tehát a napirend értelmében következik a jövő évi költségvetés tárgyalása.

Simonyi-Semadam Sándor (néppárti) csak röviden kíván most foglalkozni a javaslattal, kijelenti, hogy azt sem maga, sem pártja nevében nem fogadja el s a javaslat részletes tárgyalásánál több indítványt fog betervezni.

Szterényi József volt kereskedelemügyi államtitkár szólott ezután a javaslatához, bírálva a kormány eddigi ténykedését s kijelenti, hogy a költségvetés realitását nem vonja kétségbe, de egyes tételeivel nem azonosítja magát. Részletesen foglalkozik a máv. bajaival s kijelenti, hogy az a hiedelem, mint a magyar államvasutak vagonhiányban szenvednének, téves feltevés, mert vagon elég volna, csak hogy az a baj, hogy mint például Budapesten oly szűk a hely, hogy a vagonok kénytelenek a szabad ég alatt lenni, ahol természetesen az időjárás változatosága teszi tönkre. Helyteleníti a kormány azon törekvését, hogy a tarifát emelni óhajtja. Az előző kormány már emelte a tarifát, semmi szükségét nem látja, hogy most újlag felemeljék. Rátér ezután a drágaság kezelésére. Szerinte a drágaság azért oly nagy aránya, mert a folytonos sztrájkok idézik elő. A közel múltban Budapesten lezajlott péksztrájknál a munkások 10 százalék béremelést követeltek s ezzel szemben a mesterek 20 perccel akarták emelni az árakat.

Elnök: Több szónok nincs felírva. Kíván-e még valaki szólani? Ha senki sem kíván szólani, a vitát bezárom. Az ülést öt percre felfüggesztem.

Szünet után **Lukács** László pénzügyminiszter felel a vitában elhangzott kifogásokra.

Lukács beszéde.

Egyetért Szterényinek azokkal a megjegyzéseivel, melyeket a vizierő kihasználásáról mondott. Azonban megjegyzi, hogy a vizierő kihasználása — jóllehet több terv fekszik a kormány előtt — csak reális számvetések után oldható meg, mert nálunk olyan drága a tüke és a munkaerő, hogy ez nehezíti a vízi energia helyes és jövedelmező kihasználását. Azokat is helyesnek tartja, a miket Szterényi az államvasutaknál szükséges intézkedésekről mondott. Az ő kereskedelmi minisztersége csak ideiglenes jellegű volt és azért nem foglalkozhatott nagyszabású reformokkal. De hogy az államvasutak tökéletesítését mennyire szükségesnek és sürgősnek tartja, azt mutatja az, hogy az államvasuti beruházásokra ez évre százmillió koronát vett fel. Meggyőződése, hogy ezt az összeget évről-évre fel kell venni. (Helyeslés.)

Kijelenti, hogy a vasutaknál tervezett nagy beruházás csak úgy lehetséges, ha a tervezett áru- és személydijszabás felemelésétől a kormány nem tekint el, a zónadijszabás jelentőségét elismeri, de ma már túl vagyunk azon a vesszedelmen, hogy a dijszabás felemelése miatt

a személyforgalom csökkenésétől kelljen tartani. Megcáfolja a közönség körében elterjedt felfogást, mintha ő ellensége lenne a vicinálisok építésének.

Ez nem igaz, ő csak olyan vicinálisok építését ellenzi, a melyek nem a forgalom érdekeit szolgálják, csak a magánérdek erősököljé.

Részletesen foglalkozik az adóreformmal szemben elhangzott kifogásokkal.

Désy utalt arra, hogy az előző kormány kötelezettséget vállalt arra, hogy az államvasuti tarifákat továbbra nem emelik.

Felolvass egy jegyzőkönyvet, melyben Szterényi államtitkár úgy nyilatkozott, hogy »a jelenlegi kormány nem emeli tovább a tarifákat.« Ez a kötelezettség csak az előző kormányra vonatkozott.

Lukács László kijelenti, hogy a költségvetésben gondoskodva van a tisztviselők drágasági pótlékáról és pedig a családi pótlék alapján.

Ezután **Beöthy** László szólalt fel, bejelenti, hogy a kereskedelmi tárcáról a részletes tárgyalás során fog szólni. Általánosságban ezzel a költségvetést elfogadták.

Az ülés 2 órakor véget ért.

A miniszter köszönete, Nagyvárad városához.

Nagyvárad város törvényhatósága tudvalevőleg feliratban üdvözölte egykori főispánját dr. **Beöthy** Lászlót, kereskedelmi miniszterre történt kinevezése alkalmából s a város feliratát küldöttség nyújtotta át az új miniszternek.

Az üdvözlést **Beöthy** László igen szép és sokat ígérő beszédben köszönte meg, most pedig meleg hangú levélben válaszol a város feliratára.

A miniszter levele a következő:

Nagyságos Polgármester Ur!

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága folyó évi november 9-én tartott ülésében hozott határozata alapján szíves volt engem Nagyságod kereskedelmi miniszterre történt kinevezetése alkalmából a város közönsége nevében feliratban üdvözölni.

Őszinte örömmel és hálás köszönettel vettem a város közönségének irántam megnyilvánuló, megtisztelő szíves figyelmét és midőn a város közönsége szíves üdvözlését a magam részéről melegen viszonozom, biztosítani kívánom Nagyvárad város közönségét, hogy mindenkor örömmel és változatlan melegséggel gondolok azokra a régi és benső kötelekekre, melyek engem Nagyváradhoz fűznek és mindenkor különös örömmel fog szolgálni, ha hivatalos hatáskörömben a város fejlődése és előhaladása érdekében közreműködhetek.

Engedje meg Nagyságos polgármester ur, hogy végül arra kérhessem, méltóztassék hálás köszönetemet a város közönsége előtt melegen tolmácsolni.

Őszinte tisztelettel

Beöthy.

Az erdélyi kath. statusgyűlés.

Kolozsvár, nov. 16.

Az erdélyi katolikus statusgyűlés tegnap folyt le Kolozsvár igen nagy érdeklődése mellett.

A közgyűlést megelőzőleg **Majláth** Gusztáv mondott szentmisét. 10 órakor a főgimnáziumba gyűltek össze a közgyűlési tagok. A közgyűlésen **Béldy** Akos távolléte miatt **Lázár** István világi elnök elnökölt. Indítványozta, hogy küldöttségileg hívják meg a közgyűlésre **Majláth** Gusztáv püspököt.

Majláth Gusztáv általános éljenzés közben vonult be a terembe s nyomban beszédet intézett a közgyűlés tagjaihoz. Örömeinek adott kifejezést a legutóbbi katolikus nagygyűlés sikerült lefolyásáról, melyen ismét beigazolást nyert, hogy az ország csakis a keresztény szeretettől áthatott erkölcsök szellemében való vezetés mellett élhet meg.

Küzdünk kell az erkölcsrontók ellen, mely utját vágja a keresztény törekvésnek. Támogatni kell azokat az intézményeket, melyek az erkölcsös életet vannak hivatva előmozdítani. Ebben a munkában együtt kell dolgozni az egész keresztény társadalomnak. Beszéde végén kegyeletteljes szavakkal emlékezik meg a status elhunyt tagjairól.

Ezután a jelentéseket vették tudomásul.

A jelentések szerint a status alapjai:

A vallás alap 1910. év végével kitett 2,085.276 korona 36 fillért.

A tanulmányi alap: 8,589.220 kor. 80 fill.

Az ösztöndíj alap: 3,306.465 kor. 60 fillér.

Terézvári alap: 1,400.512 kor 87 fillér.

Gróf Nemes Abraham alap: 86.859.02

Hivatalnok személyzet nyug. alapja 144.118 kor 46 fillér.

Költségvetési előirányzat 1911. évre:

A vallás alapban: 190.095 kor.

A tanulmányi alapban: 533.564 kor.

Az ösztöndíj alapban: 102.228 kor.

A Terézvári alapban: 74.678 kor.

Az elemi iskolai alapban: 62.323 kor.

A hidvégi gróf Nemes Abraham alapban: 3.319 korona.

A hivatalnoki személyzet nyugdíjalapjában: 7.810 korona.

Szóvá tették a jelentések kapcsán, hogy Csikvármegyében erős áramlat indult meg a felekezeti iskolák államosítása iránt. **Majláth** Gusztáv kijelenti, hogy szintén van tudomása róla, miszerint egyes tanfelügyelők, akiknek hatáskörük más vármegyékre is áttérjednek hivatalos hatalmakkal oda törekednek, hogy minél több felekezeti iskola államosítsák. Indítványozza, hogy a tatus irjon fel a kormányhoz az államosítás erőszakos keresztülvitelének megakadályozása végett.

Az indítványt egyhangulag elfogadták.

Az ülés 12 óra után véget ért.

Veiszlovits Adolf és Fia

cég „Concordia Entreprise des Pompes Funébres“ Első nagyváradai temetkezési vállalatával és márvány művek gyárával Rákóczi-ut 13. sz. a. épült házába (a régi Apolló épülettel szemben) ÁTKÖLTÖZÖTT.

Az 1858. év óta fennálló vállalat jóakaratu pártfogását és támogatását új otthonában is komi kiváló tisztelettel **Veiszlovits Lajos**.

Tanítók gyűlése.

Nagy érdeklődés mellett, több mint négyszáz tanító és tanítónő jelenlétében tartotta meg évi rendes közgyűlését a *Biharvármegyei Általános Tanítóegyesület* a vármegyeház dísztermében. Érthetővé tette az érdeklődést az a körülmény, hogy a közgyűlés tárgysorozatában szerepelt egy olyan pont is, mely minden tekintetben és minden időben biztosítja maga számára az érdeklődést. A tanítói fizetésrendezés ügye.

Egy rendkívül jelentős és nobiles határozatról már itt kell dicsőítőleg megemlékeznünk, melyet Nagy Imre egyesületi elnök indítványára hozott a közgyűlés.

Kimondta ugyanis a közgyűlés, hogy az Eötvös-alap budapesti Ferenc József otthonában egy 4000 koronás szobaalapítványt tesz, mely alapítványra az egyesület minden évben felküldhet egy szegény és arra érdemes főiskolai hallgatót.

Az ülés megnyitása.

A vármegyeháza hatalmas dísztermében egyszerű ruházatu vidéki, elegáns városi tanítók serege várt a nagygyűlés megnyitására. A terem jobb oldalán a tanítónők ültek és csodálatos csöndben, mondhatni lehangoltan és szomoruan lesték a fejleményeket.

A Himnusz elénekzése után Nagy Imre, az egyesület köztiszteletben álló elnöke felolvasta elnöki megnyitó beszédét. Lelkes szavakkal szól a tanító nehéz kulturmunkájáról és fájó szívvel konstatálja, hogy munkájuk nincs eléggé méltányolva. Felhívja a tanítótságot az egyesülésre a közös és nagy cél elérése végett, de tiltakozik az ellen, hogy mozgalmuk utcai tüntetéssé zajosodjék. Üdvözlöi a kormány képviselőjében megjelent Szirmay Miksa tanfelügyelőt és a vendég Rákos Istvánt.

Szirmay Miksa megköszöni az üdvözlést és Isten áldását kéri a tanítótságot munkálkodására.

Kortsmáros László egyesületi főjegyző felolvassa az elnöki jelentést.

Csendes, csodálkozó és megütközött közbeszólások hallatszanak annál a tételnél, mikor a jegyző oda ér, hogy a miniszter a tanítók háza javára csak 2000 koronát helyezett kilátásba.

Az elnöki előterjesztésekben egyhangú lelkesedéssel üdvözölték azt az indítványt, hogy a közgyűlés küldjön meleg hangú táviratot Bárczy István polgármesternek, az Eötvös-alap nagytelektélyű elnökének.

Rákos előadása.

A jelentések és előterjesztések után szó-lásra emelkedett Rákos István a Budapesti Hivatalos Tanítótestület elnöke. Barna arcu, nagyon nyugodt hangú és előadásu ember, aki mindvégig letudta kötni a hallgatóság figyelmét.

Megköszönve a szives üdvözlést, kijelenti, hogy az Eötvös-alapról nem akar statisztikát adni. Ez az ideális célu intézmény erősen karöltve halad Magyarország kulturájával, mert hozzásegíti a szegény és jobbtalékos ifjakat ahhoz, hogy ugyszólván anyagi gond nélkül végezhessek nagyobb tanulmányaikat. Harminc hat éve dolgozik már ez az alap és párját ritkítja egész Európában.

A tanítókat egységesíteni akarja azzal és úgy, hogy közös nagy célt állít elbük: a jövő nemzedék s a jövő Magyarország szebb jövőjének megalapozását.

Dicséri Bárczyt. Ugy látja, hogy az ő vezetése alatt az egyesület aranykorát fogja élni. Az egyesület támogatására hívja fel a közgyűlést és felkéri a tanítókat, hogy minél számban lépjenek be.

Beszéde hatása alatt Nagy Imre elnök indítványt tesz egy 4000 koronás szobaalapít-

vány iránt. A tanítók lelkesedéssel járulnak hozzá az indítványhoz és kitartó tapssal helyeslik, éljenek az elnök eszméjé.

A fizetésrendezés.

Horváth István elnök volt előadója a fizetésrendezés ügyének. Alaposan és meggyőzően ismerteti a szomorú helyzetet. A tanító fix fizetése maradt annyinak, amennyi volt régen. Mert az 1907. rendezés csak porhintés volt. Hiszen aki eljut a 2400 korona fizetésig, az már rokkant és 250 tanító közül ha eljut 2-től az már sok.

Felpanaszolja, hogy a fizetés háztartásra nem elég s az élet a tanítót mellékkeresetre utalja. Ennek pedig a közoktatás issza meg a levét.

Keserűen említi meg, hogy a tanító már alig-alig hisz a temérdek frázisban, amellyel elnémitják őket. Sürgősen nem hogy kérni, de követelni kell az alapos és radikális reformot.

Azonban őrizkedni kell attól, hogy fellépésünkhöz a durvaságnak, vagy az erőszakoskodásnak még csak az árnyéka is férjen. Súlyt kell adni fellépésünknek az igazság erejével.

Javaslatában a fizetési fokozatokba (11., 10., 9.) való előrehaladást sürgeti, továbbá indítványozza, hogy a kántori javak ne tudassanak be a tanítási fizetésbe és az öt éves korptlék meghagyását kéri.

Egybea indítványozza, hogy a tanítók mozgalmának támogatására keressék meg az összes kulturegyesületeket, a törvényhatóságokat és hogy 3 tagu küldöttség menjen fel Pestre a kultuszminiszterhez. Balogh Károly monstre küldöttséget ajánl.

A gyűlés úgy határoz, hogy 1912. év május 21-én tanítók napját tart és ekkor a jelenkezők megválasztott bizottsági tagokkal fog-nak fölmenni.

Csigás Mihály úgy kívánja megoldani a kérdést, hogy a vezető osztály figyelmének hiánya esetén a népre apellálnak, — mellőzik.

Kiss Endre a drágasági pótlékot kéri a kormánytól. Elvetik, mint amely nem tartozik szorosán a tárgyhoz.

Az előadó határozati javaslatát Balogh pótlásával fogadják el.

Bodnár sajnálattal jelenti, hogy a miniszter nem támogatja a Tanítók Házát. 2000 korona parányi összeg nagyon. Elhatározzák, hogy fel-irnak újra 30.000 korona segélyért.

Héves vitát és hangos közbeszólásokat provokált Szabó Lajos azzal az indítványával, hogy egy Demjancsik Antal nevű tanító érde-keiben, akit a miniszter felüggesztett, mert a népet a babonák felől felvilágosította, keresse meg az egyesület a kultuszminisztert és fejjeze ki megbotránkosását. Az indítvány fölött Bodnár fölszólalása folytán napirendre tértek.

A sokáig tartó gyűlés után nagy örömmel siettek a tanítók a Széchényi szállóban rendezett bankettre. Az első felköszöntőt Nagy Imre tartotta dr. Miskolczy Ferencre. Ünnepelelték Rákos Istvánt, kit Bodnár köszöntött fel. Szirmay a tanítótságra üritette poharát. A lakoma esti 7 óráig tartott.

FLEGMAN

új áruházát
megnyitotta,

melynek megtekintésére a
n. é. közönséget tisztelettel meghívja.

Legjobb minőségű
valódi amerikai cipők
REICHARD áruháza
cégnél kaphatók.

UJDONSÁGOK.

* **Miniszeri dorgatórium.** Nagyvárad város meglehetősen bőkezűen bánt eddig a köz-uti alappal. Aki csak a legkisebb vonatkozásba volt hozható a közuti alappal, annak különféle személyi pótlékokat szavaztak meg az alapból, úgy, hogy ma már 21800 korona személyi illetményen van megterhelve ez alap, amelynek pedig egészen más rendeltetése van. Most megint évi 2500 koronás tételt akart a város erre az alapra háritani, az ujonnan szervezett egyik számtisztai állás révén. A miniszter már egy ízben, mikor a főmérnök pótlékáról volt szó, figyelmeztette a várost ennek az állapotnak a törvénytelen voltára, de ugylátszik, nem használta. Most tehát erősebben irt le a belügy-miniszter. A miniszter szerint a közuti alap azért nem felelhet meg céljának, mert a »személyi illetékek túltengése« tulságosan megter-heli. Ezt pedig nem engedi tovább a miniszter, mert már is évi 11880 kor. olyan kiadás ter-heli az alapot, amely nem törvénytör. A számtisztai állással járó dotáció fedezésére más alapot kell a városnak keresni.

* **A csatornázási bizottság ülése.** Az általános csatorna építési munkálataira a felügyelő bizottság folyó évi november hó 18-án (szombaton) délután 3 órakor a város-ház tanácstermében ülést tart. Az ülés tárgyát a folyó csatornázási munkálatok megtekintése és ezután a folyó ügyek tárgyalása fogja képezni. A gyülekezési helyről a városház ta-nácsterméből a bizottság 3 órakor fog a hely-színére kimenni.

* **Várotermet kér Magyarcséke.** Magyarcséke a nagyvárad—belenyési vasuti vo-nalon fekszik és járási székhely is. Ha azonban valami idegen utazik ezen a vonalon és meg-látja a magyarcsékei állomást, a legjobb aka-rattal se gondolhat mást, mint hogy Magyar-cséke valami Kotyiklettel egyenrangú kis fészek. Az állomást egy bakterház képviseli, az állo-mástlőnök természetesen egy bakter, aki ellen semmi kifogásunk, mert ő tudatában van an-nak, hogy ő kecskejárás székhelyének az állo-mástlőnöke és e méltóságot kellő tudással és előkelőséggel is tölti be, azonban az állomás az az a bakterház, az már semmi esetre se hagyható szó nélkül. Abban a bakterházban nincs semmi. Ha valaki vár és a vároterembe akar bemenni akkor az éppen reggeliző vagy vacsoráló baktert kell előbb onnan kitessékelní a pitvarba, mert másképp nem lehet beférni. Pedig ott szoktak várni még pedig sokan, uta-sok és kisérők, akik eddig türetek és várták a helyzet javulását. Most azonban mivel a bakter-ház a vasut megépítése óta még mindig nem akar kibővílni, a főszolgabíró tegnap előter-jesztést tett a vármegyéhez, hogy tegyen lépé-seket egy megfelelő állomás létesítése iránt, mert a mai állapotok már tűrhetetlenek.

* Pénzüntézetek szövetség közgyűlése.

A Magyarországi Pénzüntézetek Országos Szövetsége a jövő december hó 3-án tartja meg Nagyváradon közgyűlését. A meghívó, melyet dr. Hoványi Géza bizottsági elnök és dr. Adorján Armin bizottsági titkár most bocsátanak ki, igen érdekes és a pénzüntézetek érdekeit szolgáló kérdéseket ölel fel. Különös érdekességet kölcsönöz a gyűlésnek a választójog kérdése, melyet maga Hoványi Géza elnök fog előterjeszteni. Kivüle még Mándy Lajos a Szövetség elnöke, továbbá dr. Berényi Pál, a Szövetség igazgatója, Kornstein Herman és dr. Kenéz-Kurländer Ede a Szövetség lev. tagjai tartanak szakszerű előadásokat és dr. Adorján Armin a bizottság titkárja terjeszti elő évi jelentését. Ertesülésünk szerint a közgyűlésen több országgyűlési képviselő is meg fog jelenlenni. A gyűlés után mely december 3-án délelőtt 10 órakor lesz a Kereskedelmi és Ipar-kamara disztermében, közös ebéd lesz a Pannoniában, melyen ugy a helybeli mint a vidéki pénzüntézetek képviselői nagyszámban vesznek részt.

* **Névváltozás.** Majzer Izidor nagyvárad lakos, honvéd, vezetéknevét Diószegi-re változtatta.

* Görpálya a Vulcán téglagyárban.

A Vulcán téglagyár részvénytársaságnak Nagyvárad határából, a Hegyaljai dűlőből a biharpüspöki gyárba görpályát engedélyezett a város közigazgatási bizottsága. A kereskedelemügyi miniszter ezt nehézményeli s helytelennek jelenti ki, mert a görpálya más törvényhatóság területére is átmegy, amire csak a kereskedelmi miniszter adhat engedélyt. A miniszter utólag megadta az engedélyt, a közigazgatási bejárás mellőzésével.

* **A cséfalai vörhenyjárvány.** A napokban megemlékeztünk arról a bsjról melyben jelenleg Cséfa lakossága a járványok miatt szenved. Azóta a járvány egyáltalán nem szünetelt, a betegülések száma öttel szaporodott. Tegnap dr. Móricz Ernő az előjáróság jelentése alapján járványorvos kiküldése iránt megtette az előterjesztést az alispánhoz. Az alispán dr. Weisz Lipót orvost küldte ki Cséfalára és bízta meg a járványorvosi teendővel. A járvány egyébként a cséfalai járás egy másik községét Gesztet is megtámadta, ahol jelenleg hat ember fekszik vörhenyben. A kiküldött járványorvos hatásköre Gesztre is kiterjed, azonban ekin-tettel a cséfalai nagymérvű betegülésekre, aligha fog tudni eleget tenni feladatának.

* **Felolvasás a revizor ügyről.** A kereskedő és pénzüntézetek körök nagy érdeklődéssel tekintenek az elé a felolvasás elé, amely december hó 8-án fog Nagyváradon megtartatni. A magyar revizori szövetség felkérésére a nagyvárad kereskedelmi és iparnamara rendezte a nagyérdeműnek ígérkező felolvasást, amely alkalommal a szövetség alelnöke dr. Hantos Elemér országgyűlési képviselő általában a revizor ügyről tart előadást, míg Lengyel Samu tanár, a revizor szövetség titkárának felolvasása a szövetség céljait, törekvéseit és a létesítendő revizorképző intézmény szervezetét ismerteti s kifejti annak nagyfontosságát. A kereskedő és pénzüntézetek körök bizonyára örömmel ragadják meg az alkalmat, hogy minél tömegesebben meghallgassák az érdekes felolvasásokat.

* **Tifusz és kanyaró Margitán.** A margitai főszolgabíró jelentette tegnap az alispánnak, hogy Margitán fellépett a hasihagymáz. Ugyancsak fellépett a kanyaró is, melyben az izr. iskolai tanító egyik gyermeke is megbetegedett. Az iskolát bezárták.

* **Vesztett eb garázdálkodása.** Elesdi tudósítónk jelenti, hogy Alsólugos községben tegnapelőtt délután egy vestett eb megmárt két embert. A veszedelmes állat elmenekült és tegnap ismét megjelent a községben ahol újra megmárt két embert. A lakosság ásóval, kapával baltával verte agyon a vestett ebet. A megmárt egyéneket felszállították a Pasteur intézetbe.

* **A Ceres díjkiírás határideje meghosszabbítva.** Amint a Ceres-művek igazgatóságától értesülünk, a 30.000 koronás Ceres-díjkiírásra vonatkozó pályázatok beküldési határideje, közkívánatra ez év december hó 1-ig lett meghosszabbítva. Jogában áll tehát azon vetőknek is, akik már egyszer betérjesztették pályázatukat, még több szalagot a határidő végéig beküldeni, amelynek minden 5 darabjéért egy újabb sorsjegyszámot kapnak.

* **Összeögett gyermek.** Österréicher Károly Kert-utca 1. sz. a. bádigos mesternek Ernő nevű 3 éves kis fia tegnap szülei lakásán gyufával játszott, miközben ruháját meggyújtotta és súlyos égési sebeket szenvedett, bal-karján, baloldalán és ballábán. Súlyos sebeivel a gyermekkorházba szállították. Sérülése súlyosabb természetű.

* **Garázda mérsárossegéd.** Tegnap délután fél 3 órakor Oláh János 83. számú rendőr Kolozsvári-utca elején felszállt a 13-as számú villamosra. Ugyanakkor szállt fel Moskávits Dániel, Kolozsvári-utca 13. szám alatti lakos, mérsárossegéd is, aki bevolt rugva s dalolni kezdett a kocsiában. Mikor ezért Oláh rendőr csendre intette, szitkozódni kezdett és a rendőrt kétszer arculágtatta. Az inszultált rendőrnek a Szent-László téren sikerült a garázda embert a segítségére siető két rendőrrel megfékezni. A rendőrség az eljárást megindította.

* **Meghírsített betörés.** El sdről jelenti tudósítónk, hogy ott Kosics Gusztáv rómkath. plébános lakására az éjjel beakartak törni. Éjjel 2 órakor a plébános gyanus neszre ébredt fel és meglepődve konstataálta, hogy valami hivatlan vendég akar nála látogatást tenni a zárt ajtó feltörése után. A plébános egy ideig hallgatta az ajtó fészegetését, de később látva, hogy az illetőnek komoly szándékai vannak a bejövételre nézve, megkérdezte, hogy

— Ki az?

— Itt a Pumbi cigány van! — Volt az udvarias bemutatkozás.

— Mit keresel itt cigány? — Tette fel az újabb kérdést a plébános, de erre már nem kapott választ, mert Pumbi cigány új helyet keresett magának Méhes János segédjegyzőnél, akinek egy kas méhét vitte el, de valószínűleg ezt is csak bosszúból, mert előbb itt is az ajtón operálgatott és mert itt nem sikerült bejutnia, dühében megölelt egy méhkaszt és azzal állott tovább, megédesíteni a sikertelen kirándulás keserű perceit.

* **Anyám, jó éjszakát.** Könnyelműen, meggondolatlanul dobta el magától az élelet tegnap este egy fiatal 18 éves leány Bében. Az öngyilkost Bögler Iónának hírták. Tegnap este nyugodtan beszélgetett édesanyjával, aki semmi különöset sem vett észre leányán. Mikor elváltak, a leány utána kiáltott édes anyjának

— Anyám, jó éjszakát!

Alig hangzott el a leány szava, rá nyomban két revolverlövés dördült el s Bögler Ióna holtan rogyott össze. Az első golyó a leány balkarját sebezte meg, míg a másik a szívért furta keresztül. Az előhívott orvos már nem segíthetett. A leány levelet hagyott hátra, melyben azt írta, hogy amiatt lett öngyilkos, mert nem érthette volna el azt, amire vágyott.

* **Egy öreg lelkészt elgázolt a fővárosi villamos.** Tegnap reggel Budapesten a Thököly-uton a Közuti vasuti villamostársaság 403. számú kocsija Kvia Mihály 70 esztendőös görög katolikus papot elgázolta. A sebesültet a Rókusba vitték. A szegény öreg galiciai lelkésznek egyik lábát teljesen leszeltte a villamos, a másikon négyszeres csontörést szenvedett. A nevet még meg tudta mondani és azt is, hogy hazakészült a galiciai *Berzowka*. Irások nem voltak nála, de 1700 korona volt véres báránnyór belésű bekecsében.

x **Itt a vadászat!!** Ha élvezettel akar vadászni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezz be szakembernél, mert nem mindegy az, hogy csak puska vagy patron legyen, hanem fontos, hogy az jó és szakértő által legyen készítve, ne hagyjuk magunkat félrevezetni hangzatos hirdetésektől, mert rendszeren később bánjuk csak meg, ha ilyeneknek feltűnünk. **Sauer-féle** fegyverek eredeti gyári árban árjegyzék szerint; továbbá a legelső rendű gyárosok fegyverei csak LADÁNYI JÓZSEF puskaművesnél kaphatók eredeti árban. M. kir. lőporáruda. Telephon 269. Nagyvárad Rákóczi-ut.

x **Csillár és fémáru gyártási telep: Nagyvárad Iroda s raktár Szt. János-u. 1. Bémer-tér 3. Telefon 556.** Készítik a legizlésebb kivitelben modern és stilszerű csillárokat, villamos, gáz vagy petroleumra. Átalakítások s régi csillárok galvanizálása; villamos motor, világítási és csengő berendezések a legolcsóbban. Kiváló tisztelettel STERN ADOLF. 33

x **À LA GERBEAUD** színházi cukorkák kizárólag csak **Aszódynál**, Kossuth-utca és **Cukorkakirálynál** Kert-utcán kapható eredeti csomagolásban, I-es 2 K, II-es 1 K, III-as 50 fill. Kiváló finom, jó minőségéért a cég neve garancia. Minden csomagon az **Aszódy** név olvasható. :: **Telefon 635.** 550

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzlet

folyó év május 1-én helyezte át míg az építkezés tart Nagyvárad, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits házba, az Orsolya zárda templomával szemben. ::

ÓVÁS.

Óvakodjunk a selejtes kézi munkáktól, Bóvli árut ne vegyen, mikor

ujat és szépet

nálam az elismert olcsó áron szerezhethet be.

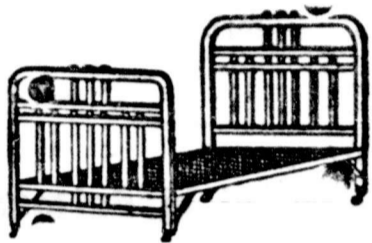
TATRAY GUSZTÁV
Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Figyeljünk a czégre

**Sal Ferenc-utca 13. sz.
alatt csinos 2 szobás alko-
vos lakás mellékhelyiségekkel
azonnalra kiadó.**

x Október havában megjelenő magyar és német folyóiratok nagy választékban érkezték. Kérjen mutatványszámot. Benkő Artur. Telefon 870.

Vas és rezubutor

gyári rakitári

Székényág 3 matraccal 20 korona

Sodronybetét 10 korona
Rézkarniss 4 korona

Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca
10 sz. Telefon 636.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Péntek: Theodor és társa.

Szombat: Artatlan Zsuzsi.

Vasárnap d. u.: Cornevillei harangok, este:
A csikós.

Ma és holnap. Ma este a szezon egyik legnagyobb sikerű vígjátéka, a kacsagató Theodor és társa megy ugyanabban a szereposztásban, amely kasszadarabbá tette ezt az ötletes francia bohóságot. — Holnap, szombaton este újból az Artatlan Zsuzsi-t játsszák, a címszerepben Zsigmond Annával. Az Artatlan Zsuzsi bemutatója óta két új operettet kapott a közönség, de azért az Artatlan Zsuzsi még nem vesztett vonzóerejéből s eddig valamennyi előadása «táblás» ház előtt folyt le.

IRODALOM.

«**Mi a kongregáció?**» címmel aktuális trópirat jelent meg *Banpha* Béla jézustársasági atya tollából. A nagy tudású szerző hiteles adatok alapján meggyőző világgossággal fejti ki a sokat emlegetett Mária kongregációk mibenlétét, célját és szervezetét. Nyugodt tárgyilagossággal, de azért csattanósan mutatja ki a parlamentben, a sajtóban és másutt a kongregációk ellen hangoztatott vádak alaptalanságát. Pörére vetkőzött a támadóknak egyfelől tájékozatlanságát, másfelől rosszhiszeműséget és a katolikusok hitét, önértékét sértő tovakodását. Kellő megvilágításban részesülnek Barkóczy «bűnei» is, valamint az ellene indított hajsza igazi indító okai. Nem tudjuk eléggé ajánlani a szellemesen, előkelően nemes hangon írt s mindenkit meggyőző füzetet. Miután már mindenki hivatottnak érezte magát arra, hogy követ dobjon a kongregációkra, talán ideje

volna már azzal is tisztába jönni, hogy voltaképpen mi fán terem hát az a kongregáció? A 72 oldalra terjedő trópirat Budapestén (VIII. Mária utca 25.) jelent meg. Ára 60 fillér.

Királyi kitüntetés Lévay Józsefnek.

A régi, kipróbált, írói gárdának egyik oszlopos tagja *Lévay* József most ünnepli írói működésének ötvenedik évfordulóját. E szép jubileum alkalmával, amely bizony csak keveseknek adatik meg, az öreg magyar írói iró társai és olvasói meleg szeretettel ünneplik. *Lévay* József jubileumára királyi kitüntetést is kapott. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király *Lévay* Józsefnek, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagjának írói működése elismerésül a *Szent István rend kis keresztjét* adományozta.

TANÜGY.

Az iskolaszék gyűlése.

Nagyvárad városi közszéki iskolaszéke tegnap délután választó gyűlésre gyűlt össze, azonban nem jelentek meg kellő számban s így a választás elmaradt s csupán a rendes havi ülésre felvett ügyeket intézte el.

Dr. Thury László elnökölt.

Első sorban az elnökség jelentését terjesztették elő, amely szerint a kir. tanfelügyelő nem vette tudomásul a polgári leányiskolához két tanerő választását, mert mindkét helyre a matematikából képesített tanítónőt akart választani az iskolaszék, holott egy német nyelvszakra és egy rajzra képesített tanerőre van szükség.

A tandíjmentesség pótlására kért államsegélyt nem adta meg a miniszter. — A hegyi iskolák létesítése tárgyában a városi tanács mástól év óta nem válaszolt. — Az elemi iskolák tanrendjét az elnökség elkészítette, de egész napi oktatásra, mert a délelőtti oktatásra nem lehetett úgy összeállítani a tanrendet, hogy délutánra is ne maradt volna óra.

Dr. Dóri Ferenc sajnálja, hogy a délelőtti egyfolytában való oktatás megghusult, mert a ref. és izraelita hűfeleknek nem rendelkeznek kellő számú hittanórral. Ez a rendszer pedig már minden kulturállamban megvan. (Közbeszólások: Ohó!) Kéri, hogy az elnökség a jövő tanévre gondoskodjék az egyfolytában való oktatásról.

Gábel Jakab rámutat, hogy technikai okok, tantermek hiánya akadályozta meg a reformot.

Sulyok István kijelenti, hogy bár ellene van a reformnak, az iskolaszék határozata folytán azonban mindent megtettek, de legyőzhetetlen technikai akadályok állják útját az egyfolytában való oktatásnak.

Dr. Dóri Ferenc a hegyi iskolák kérdésére megjegyzi, hogy az állam elvállalta a közszéki iskolák fejlesztését. Meg kell keresni az államot, hogy létesítse a hegyi iskolát.

Dr. Thury László szerint nem az a kérdés, hogy ki építse a hegyi iskolát, hanem hogy az ügyet készítsék elő.

Dr. Molnár Imre tekintettel a türethetetlen állapotokra, kéri a hegyi iskola ügyének megsürgését.

Dr. Vucskics Gyula felemlíti, hogy az állami iskolák gondokosságában is szó volt már a hegyi iskolákról, valamint a Széles-utcán, Vencsei és csillagvárosi közszéki iskolák átalakításáról. Az iskolaszék is foglalkozzék ezzel az úrbírói kérdéssel is.

A kérdés kapcsán *Dr. Molnár* Imre, az iskolaszék ezen ideális gondolkozású, nagy tudású önszertlen tagja az iskolaszék előtt felvetette a hegyen tapasztalható erkölcsi zülleszt s bár szorosán véve nem tartozik az iskolaszék elé, felhívta a figyelmet a hegyi lakosok hitéletének és erkölcsi életének nagyon is szükséges felkarolására és ápolására. E te-

kintetben igazán helyén való lenne, ha az illetékes tisztségűk tennének valamit.

Dr. Adorján Emil feltétlen szükségesnek tartja a hegyi iskolák mielőbbi létesítését. Indítványozza, hogy ezt a kérdést tartsa napirenden az elnökség.

Rimler Károly polgármester a kérdés megoldását a hely megválasztása miatt tartja nehéznek.

A kívánságot tudomásul veszi.

Az elnöki jelentést *Dr. Adorján* Emil indítványával fogadták el.

Nem lesz táncitanítás.

Antalfy Margit táncitanító kérte, hogy a közszéki polgári leányiskolában táncanfolyamot rendezhessen a növendékek részére, a tanítónők felügyelete alatt. A tantszűlet nem vállalja a felügyeletet s ellenzi a tanfolyam engedélyezését.

Réz Mihály előadó viszont a kérelem teljesítését javasolja, erkölcsi szempontból.

Sulyok István megfontolandónak tarja a kérdést.

Gábel Jakab tagadja, hogy a tanítónők kötelezhetők lennének a felügyeletre.

Dr. Molnár Imre szívesen a tanítónők a tanórákon kívül is kötelezhetők a felügyelet gyakorlására.

Dr. Adorján Emil ellenzi a tanfolyamot s indítványozza, hogy térjenek a kérdés lelett napirendre.

Dr. Dóri Ferenc ismét előhozakodott az együtt neveléssel s azt igyekezett agyondicsérni.

Dr. Thury László elnök ellenzi a kérelem teljesítését.

Az iskolaszék napirendre tért a kérelem felett s így a polgári leányiskolában nem lesz tánanfolyam.

Az iskolaszék 1912. évi költségvetését, némi hozzászólás után elfogadták.

Csillagvárosi iskola Váralján.

Az ülés utolsó tárgya volt a csillagvárosi iskola építése és pedig Váralján, Terézia utcában, a volt Laporta malom telkén. A városi tanács arzal indokolja az iskola ideépítését, mert Csillagvároson nincs megfelelő terület s mivel az óvoda bérletét is felmondták, a mostani iskolát óvodának használják fel.

Többek hozzászólása után az iskolaszék kimondta, hogy a tanács által proponált ezen megoldást nem tartja helyesnek s a tanács szerencsésebb elhelyezést keresen, hogy az iskola Csillagvároson építtessék fel.

Jutalom a magyarnyelvért. A tanfelügyelő legutóbb *Tótoson* járt, ahol az iskolát vizsgálta meg. A tanulók közül kivált egy *Lukács* Zsófia nevű leány, aki még egy évvel ezelőtt egy szót se tudott magyarul és most kifogástalan magyarsággal felel a tanító és tanfelügyelő kérdéseire. A tanfelügyelő a derék román leánykát 50 korona jutalomban részesítette és egyidejűleg gratulált *Kemény* Andor tanítónak, aki közreműködött a leányka tanításában.

SPORT.

Kolozsvár—Nagyvárad. A vége felé járó football idénynek egyik legérdekesebb mérkőzése fog lejátszódni vasárnap délután a Rhédey-kerti pályán. A N. A. C. agilis vezetőségének sikerült ugyanis vasárnap délutánra egy barátságos mérkőzésre megnyerni a *Kolozsvári Kereskedelmi Akadémiai Sportkör* football csapatát. A vendégcsapat a Királyhágón túli rész legjobb játékosait egyesíti magában s így a mieinknek ugyancsak erős dolguk lesz, ha a helyüket megakarják állani. A nagyon érdekesnek ígérkező mérkőzés délután fél 3 órakor lesz és a szokott helyárok mellett tekinthető meg.

Igazságszolgáltatás.

§ Zsilinszky jelentkezett. A királyi ügyészség tegnap megtekte indítványát, azt kérvén, hogy az Achim-pör két vádlottját, dr Zsilinszky Endrét és Zsilinszky Gábort vizsgálati fogságba helyezze. Ma már a törvényszék is határozott ebben az értelemben és dr Zsilinszky Endre, még mielőtt a határozatot kézhez vette volna, Budapestre jött s ma délelőtt 11 órakor jelentkezett az ügyészség vezetőjénél. Selley Baraa főügyész helyettesénél. Zsilinszky Gábor, most katonaságért nem állhat a bíróság rendelkezésére. Ot illetően a katonai hatóságokhoz kell majd fordulni. Zsilinszky Endrét néhány perc múlva már egy ór leki-érte a fogházba, ahol újból megkezdte a vizsgálati fogságát, hogy ott várja be a sok port felvert Achim-pör második e küdtszéki tárgyalását. Valószínű, hogy a tárgyalásnak már decemberben sorát ejtik.

NYILTTÉR.

NEUMANN TESTVÉREK

Üvegfestészeti és díszüvegezési műintézete.

Üvegcsiszoló és tükör árúgyár.

NAGYVÁRAD, RÁKÓCZI-UT 55. SZÁM.

A főtisztelendő papság szives
figyelmébe ajánljuk műtermünket

templom ablakok díszüvegezések
készítésére, művészies és egyszerűbb
kivitelben ólom keretbe foglalva.

CZÉGÜNK TÖBSZÖRÖSEN KITUNTETVE.

Telefon 1164.

Borszéki
GYÓGY-ÉS-ÜDÍTŐVIZ.

A SZÉNSAVAS ÁSVÁNYVIZEK
KIRÁLYA!

Főraktár: IFJ. ULMANN IZIDOR és FIAI cégnél.
Telefon 253.

Kapható minden nagyobb fűszer-
üzletben és vendéglőben.

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése.

Budapesten

Határidők sárlata:

Áprilisi buza (1912)	—	—	11.73
Áprilisi rozs	—	—	10.14
Októberi zab	—	—	9.64
Áprilisi zab	—	—	9.63
Májusi tengeri (1912)	—	—	8.38

REGÉNYCSARNOK.

HELEN.

Írta: Schmidt Amália. — Fordította: N. M.

(Folytatás) 20

— Borzasztó állapotban volt, amint hozzám érkezett; inasom is megmondhatná. Ugyancsak volt dolga szegény fiúknak, míg rendbe hozhatta.

— Kiról van szó? — kérde Almen, ki más társaságba elegyedve, nem tudta bizonyosan, de mégis úgy értette, mintha róla beszélnének.

— Rólad, — mondá Bruchland; — épen beszélem, hogy midőn hozzám jöttél, az uton rablók támadtak meg.

— Rablók! remarquable, borzasztó, terrível — hangzott mindenfelől.

— Kérdezzék őt magát; ő legjobban elbeszélheti az egész eseményt, mert természetesen, saját jelenlétében történt.

— Bruchland nem tehetett nagyobb szíveséget Almen barátjával, minthogy őt oly történet hőisévé emelte, melynek elbeszélését is neki engedte át.

Almen úgy adta elő az eseményt, hogy az jól hangzott. Az almából, melyen elcsuszott, hatalmas erejű ember lett, ki őt hátulról földreterítette; a kofából egy ittas csoport; belőle magából egy hős, ki mindnyájukat lefegyverezte, csupán szavának hatalmával, és azon parancsoló nyugodtsággal melyivel velők szembeállt.

A csodálkozás és bámulat felkiáltásai dicsőítették győzelmét és ő maga is elbitté volna mindazt, amit mondott, ha Bruchland néhányszor rá nem tekint az ő furcsa mosolyával.

— Mesés valami, nyílt utcán ily megtámadás!

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA

4905—1911. éln.

Hirdetmény.

Nagyvárad város polgármestere, mint az 1885. évi XXIII t.-c. értelmében illetékes vizügyi hatóság ezennel közli, hogy Weinberger Lajos az Emilia gőzmalom részére condensáló viznek a Pece patak zárt csatornájához való kivite ére és az e használt tiszta viznek visszabocsajtása céljából létesíteni szándékolt malomhoz tartozó vízhasználat és vízműveknek a vizügyi törvény 161. §-a alapján való engedélyezésért folyamodott.

Szóban levő munkálatok a tervkből kivételül azon célt szolgálják, hogy az Emilia gőzmalom gézgepeihez szükséges condens viz Pece pataknak a malom szomszédságában elhúzó zárt csatornájából kivihető s az elhasznált condens viz tiszta állapotban a Pece csatornába vissza bocsájtható legyen.

Az ezen munkálatokra vonatkozó összes iratokat és műzaki terveket, valamint XVI. ker. m. kir. kulturmézői hivatalnak észrevételeit a vizügyi törvény 163. §-a értelmében f. évi november hó 16. to l december hó 16-ig terjedő 30 napi közszemlére a városi polgármesteri hivatalban (Városháza I. emelet 4.) kitenni rendelem, egyidejűleg a helyszíni tárgyalás határidejéül f. évi december hó 18. napjának délelőtti 9 óráját tölöm ki s az összejövetel helyéül pedig Nagyvárad város szék házának tanácstermét jelölöm ki.

Erről Nagyvárad város tanácsát a XVI. ker kulturmézői hivatalt Nagyváradon, Jurcskay Baraa t. b. tanácsost Weinberger Lajos kérelmezte, a nagyváradú lat. szert. káptalant az ő palotai kertészeti részvénytársaság igazgatóságát, a lat. szert. kispópostot, érdekelte-

ket, végül Kelepecz Dezső igazgatót értesitem, utóbbi azzal, hogy a jelzett iratokat közszemlére tegye ki s a határidő lejáta után az elnöknek a vétetek kapcsán azonnal mutassa be.

Egyben értesitem az érdekelteket, hogy a műzaki terveket és iratokat, valamint a hatósági szakértő észrevételeit a közszemlére történt kitétel alatt a fentebb jelzett helyen a hivatalos órákon belül megtekinthetik s az arra vonatkozó észrevételeiket a közszemlére történt kitétel alatt, írásban vagy a tárgyalás folyamata alatt szóbelileg előterjeszhetik, amennyiben ezt megtenni elműlázta, a határozat ktovábbi meghallgatásuk nélkül fog meghozatni.

Jurcskay Baraa t. b. tanácsost megbízom, hogy a tárgyalást vezetni s a felveendő jegyzőkönyvet tovább i intézkedés végett hozzám visszajuttatni sziveskedjek.

Nagy árad, 1911. november hó 8.

Bordé Ferenc,
polgármester h.

1447—1911. ügyszám.

Árverési hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy Incze Lajos, Incze Lipót, Kolliner Szeréna férjezett Lukács Gyuláné, Kolliner Miklós és Kolliner Margit férjezett Gerő Sándorné tulajdonát képező a nagyváradú 31. számú betétben A II. 1., 2., 3., 4., 5. sor 7369, 7370, 7371, 7372, 7373, helyrajzi szám alatt felvett 8 kat. hold, és 73 négyszögöl területű szőlő a rajta levő összes épületekkel, a szőlőhöz tartozó összes berendezésekkel s felszerelésekkel, továbbá circa 33 nagy és 12 kis üres hordóval és szüreteléshez szükséges edényekkel a folyó évi november hó 22-én délután 3 órakor hivatalos helyiségben (Szalárdi-utca 4. szám) nyilvános árverésen el fog adatni.

Árverési feltételek:

1. Árverezni csak az összes ingatlanokra azon épült összes épületekre és a szőlőben épült házban elhelyezett árvereltetők tulajdonát képező ingóságokra, a szőlőhöz tartozó összes berendezésekre s felszerelésekre 33 nagy s 12 kis üres hordóra s a szüreteléshez szükséges edényekre együttesen lehet.

2. Az árverés 1911. év november hó 22-ik napján délután 3 órakor Miskolczy Barnabás nagyváradú kir. közjegyző hivatalos helyiségében lesz megtartva.

3. Az elárverezendő ingatlanok és ingók kikiáltási ára harmincezer (30.000 korona, a készpénzben leteendő bánatpénz 3000 korona.)

4. Az árverésen az ígéretek megtételére záridőül az árverés napjának délutáni négy (4) órája tüzetik ki, a mely időpontban a legmagasabb összeget ígérőre a vételár leütetik s ő ez összeg mellett végörvényesen árverési vevőnek nyilvánítatik.

5. Árverési vevő köteles az egész vételárát a bánatpénz betudása mellett az árverés napjától számított nyolc (8) nap alatt a tulajdonosoknak egy összegben Miskolczy Barnabás nagyváradú királyi közjegyző irodájában készpénzben kifizetni, mely alkalommal viszont tulajdonosok kötelesek vevőnek bekebelezésre alkalmas okiratot adni.

6. Árverési vevő az ingatlan s ingók birtokába a vételár teljes lefizetése után lép be.

7. Vevőt terheli az átíráshoz szükséges okirat szerkesztésének, bélyegköltésének viselése, valamint a vételi illeték s a birtokba vétel napjától az ingatlan terhelő mindennemű közterhek és járulékok viselése.

8. Ha árverési vevő a fent kitűzött nyolc (8) nap alatt az egész vételárát ki nem fizeti, úgy az ő veszélyére tulajdonosok bármelyike kérelmére újabb árverést tartanak a késedelmes vevő bánatpénzét elveszti, az újabb árverésen részt nem vehet, de felelősséggel tartozik az általa felajánlott s az újabb árverésen megígért kisebb árverési összeg közötti különbözetek és költségek erejéig.

9. Ha a legtöbbet ígérő az eddigi tulajdonosok valamelyike lenne úgy a vételárnak azon részét tartozik a fenti módon és idő alatt kifizetni, a mely az ő tulajdonát nem képezett illetőségre esik. A tulajdonosok bánatpénzt letenni nem kötelesek.

Kelt Nagyváradon, 1911. november hó 14-én.

Tisztelettel

Miskolczy Barnabás,
kir. közjegyző.

CERES-DÍJ-KIÍRÁS

K 30.000.-

Közkívánatra a végső határnap a pályázatok beküldésére vonatkozólag december hó 1-éig

meghosszabbított!

Természetesen jogában áll mindazon igen tisztelt vevőknek, aki már egyszer pályázatát betérjesztette, a meghosszabbított határidőig újabb szalagokat beküldeni, amelynek minden 5 darabjéért egy újabb sorsjegyszámot kap.

Bumbera István

==== papi- és polgári szabó ====
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

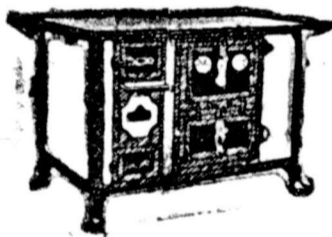
Ugy a helybeli mint
a megyei főtiszte-
lendő papság szál-
litója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszműlakatos ipartelepéhez
NAGYVÁRAD, Pereces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek
és lakatos tömegárak állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

==== Gazdasági és Iparbank Részvénytársaság, Nagyváradon. ====

Hirdetmény.

A «Gazdasági és Iparbank» nagyváradai részvénytársaság 1911. november 9-én tartott rendkívüli közgyűlésén elhatározta, hogy 2.100.000 korona részvénytőkéjét 1300 darab 700 korona névértékű új részvény kibocsátása által 3.010.000 koronára fel-emeli a következő módzatok mellett:

1. A kibocsátandó 1300 drb. új részvényből a régi részvényeseknek 500 darab bocsátatik rendelkezésére akként, hogy minden hat darab régi részvény alapján egy darab új részvény vehető át. Hányad-részvények nem adatnak ki, ha azonban oly részvény-birtokos, kinek hatnál kevesebb részvénye van, átvételi jogát gyakorolni kívánja, úgy minden régi részvény után, egy, az átvételi jog gyakorlását tanúsító igazolvány adatik neki.

Ezen új kibocsátású részvények az 1912-ik év üzleteredményében a régi részvényekkel teljesen egyenlő mértékben részesednek.

2. A kibocsátási ár 800 korona, melyből 700

korona a részvénytőkét, 100 korona pedig a tartalékalapot illeti. Ezenfelül fizetendő a II. fokozatu bélyegilleték.

3. Az elővételi jog gyakorlásakor részvényenként 200 korona és a bélyegilleték fizetendő. A további befizetések egyszerre, vagy részletekben, de legkésőbb folyó év végéig teljesítendőek.

A teljesített befizetések után a befizetés napjától folyó év végéig 5 százalék kamatot térítünk meg.

Felhívjuk ennélfogva mindazon részvényeseket, kik az ujoan kibocsátandó részvényekre az elővételi jogot gyakorolni kívánják, hogy részvényeiket 1911. december 10-éig az intézet pénztáránál lebélyegzés végett mutassák be és az átveendő új részvényekre eső befizetések teljesítsék, mert ezen határidő letelte után az elővételi jog többé nem gyakorolható és az át nem vett részvények elhelyezése iránt az igazgatóság fog intézkedni.

Nagyvárad, 1911. november 9-én.

A Gazdasági és Iparbank Részvénytársaság
Igazgatósága.

TARSOLY és RISZTÓ különlegességek
Nagyvárad, Rakóci-ut. Minden vasárnap kirakat kiállítás.

vaskereskedésében

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR
műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.
Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótállok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.
192

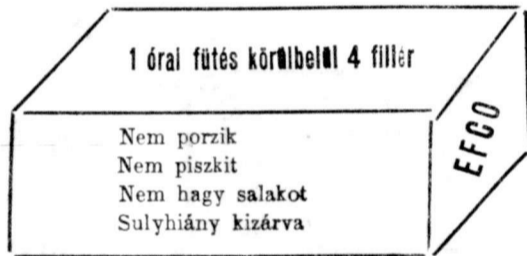
Formára és tartósságra felülmulhatatlanok a MOSKOVITS anatómiai cipők.

Egységárak: 10, 13, 17 korona

Nagyvárad, fióküzletek:
I. Kossuth-utca 5. Gyár-épület.
II. Bémer-tér, Bazár-épület.
III. Zöldfa-utca 7. sz. Dr. MUNK-ház.

Moskovits Farkas és Társa
cipő és csizmagyár részvénytársaság.

E F C O
Porosz-szalonnakészítő
a legkiválóbb
fűtőanyag

100 darab házhoz szállítva
5 korona.
Kizárólagos képviselő
Weisz Lajos
kereskedelmi és műszaki irodája
Szacsavay-utca 81. sz. Telefon 323.
Vidéki megrendelést pontosan eszközöl

„Mesés”
cipők láthatók a
Moskovits anatómiai cipőgyár
Bémer-téri
fióküzletének kirakataiban.

Dajkovits E.
fényirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása
utólérhetetlen.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Körözspart, Lévy-palota.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.
1 > francia szájviz	26 >
1 > száj szagtalanító	50 >
1 tubus dr Heyder foggerém	50 >
8 > Thymol	20 >
1 > Stomatol	20 >
1 > tégely Odontin fogpaszta	25 >
1 drb Odontin betét	26 >
1 üveg Picavan	26 >
1 üveg Bay Rum	26 >
1 > Jera violette brillantin	30 >
1 > francia brillantin	15, 20, 35 >
1 > folyékony brillantin	50 >
1 > valódi dió olaj	15 >
1 > > > kivonat	76 >
1 drb bejuzskötő	15, 20 26 >

1 üveg Kerpel kézfinomító	98 kr.
1 tégely Margit crém	40 >
1 > Diana crém	65 >
1 drb Dianna szappan	65 >
1 dob Lickner puder	38 >
1 > amerikai porcellán puder	1 lit 20 >
1 üveg amerikai petrol	50 >
1 > Emke hajszesz hajhullás ellen	1 lit — >
1 fekete champos	12 >
1 rud rozsa Glycerin szappan	20 >
3 drb francia ibolya szappan	30 >
1 > Kielhauser ibolya glycerin szappan	28 >
1 > Speick szappan	28 >
1 > Windsor szappan	38 >
1 tubus kaloderma	28 >
1 > Beloderma kézfinomító	20 >
1 üveg tégely tejerm	20 >

1 csomag eredeti Gillette kés	1 fnt 35 kr
1 Gillette utánzatú borotva készlet	1 > 50 >
1 valódi serte hajkefe	20 >
1 dublé bajszkefe	45 >
1 valódi serte ruhakefe	05 >
1 körömkefe	20 >
1 surolókefe óriási	10 >
1 surolókefe kisebb	96 >
12 drb Royal angol cipő krém	70 >
1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	20 >
1 > cipőtényesítő flanel	30 >
1 > Jurigatum Zomanc	60 >
1 natr vörös gumicső	85 >
Egyegyed Ko Braxa watta	

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikk legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját kezbenek ellenőrzése, ha személyesen meg nem győződik az árakról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökből!